

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รัชศาสตร์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๕๖

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท ลีลาวิวโลหะกิจ จำกัด กับพวก) ในคดีหมายเลขแดงที่ กค. ๒๒๕/๒๕๕๓ ขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ วรรคหนึ่ง (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่)

สรุปข้อเท็จจริง

๑. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยมัยอิมพอร์ต ที่ ๑ บริษัท ลีลาวิวโลหะกิจ จำกัด ที่ ๒ บริษัท สยามอินเตอร์เมทัล จำกัด ที่ ๓ บริษัท อุตสาหกรรม ไฮเพ็ชอุปรณ์ จำกัด ที่ ๔ บริษัท อุตสาหกรรมทอสดแตนเลสไทย (๒๕๑๖) จำกัด ที่ ๕ ห้างหุ้นส่วนจำกัด อุตสาหกรรมสายพานไทย ที่ ๖ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประชาแมชชีนเนอรี ที่ ๗ นายประชา ลีลาประชากุล ที่ ๘ นายวีระพล ลีลาประชากุล ที่ ๙ นายวีระชัย ลีลาประชากุล ที่ ๑๐ นายวีระพันธุ์ ลีลาประชากุล ที่ ๑๑ เป็นจำเลย ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ฐานผิดสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี หนี้บัตรเครดิต ค่าประกัน เป็นจำนวนเงิน ๑๖,๐๖๓,๔๕๘.๒๑ บาท รายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

๑.๑ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ และเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ จำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ในวงเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และ ๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินกู้ เบิกเงินเกินบัญชีทั้งสิ้น ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยที่ ๑ ยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี

๑.๒ จำเลยได้ขอเปิดเครดิตทางการค้าในการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ โดยโจทก์จะจ่ายเงิน ตามตัวแลกเงินนั้นให้แก่ผู้ขายในต่างประเทศและหักเงินในบัญชีเงินฝากของโจทก์ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นการที่โจทก์ได้จ่ายเงินแทนจำเลยที่ ๑ ไปก่อน แต่หากจำเลยที่ ๑ ยังไม่มีเงินชำระหนี้ตามตัวแลกเงิน ดังกล่าวให้โจทก์ จำเลยที่ ๑ ต้องทำหนังสือสัญญาบัตรเครดิตให้โจทก์ยึดถือไว้ และยอมเสียดอกเบี้ย ในอัตราร้อยละ ๑๘.๕๐ ต่อปี รายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

๑) เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๕ จำเลยที่ ๑ ได้ขอให้โจทก์ออกเลตเตอร์ออฟ เครดิต เพื่อสั่งซื้อสินค้าจาก HYOSUNG CORPORATION ประเทศเกาหลี จำนวนเงิน ๒๓,๖๔๖.๑๕ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยจำเลยที่ ๑ ได้ทำหนังสือสัญญาบัตรเครดิตให้โจทก์ยึดถือไว้ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๕

๒) เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๕ จำเลยที่ ๑ ขอให้โจทก์ออกเลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อสั่งซื้อสินค้าจาก DAEWOO CORPORATION ประเทศเกาหลี จำนวนเงิน ๑๘๗,๐๐๕ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยจำเลยที่ ๑ ได้ทำหนังสือสัญญาทราสต์รีซีท ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

๓) เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๐ จำเลยที่ ๑ ขอให้โจทก์ออกเลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อสั่งซื้อสินค้าจาก GERRARD SIGNODE PTE LTD ประเทศสิงคโปร์ จำนวนเงิน ๕๘,๕๕๕.๕๖ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยจำเลยที่ ๑ ได้ทำหนังสือสัญญาทราสต์รีซีท ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

๔) เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๐ จำเลยที่ ๑ ขอให้โจทก์ออกเลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อสั่งซื้อสินค้าจาก KONDOTEC ING ประเทศญี่ปุ่น จำนวนเงิน ๔,๓๘๕,๑๕๐ เยน โดยจำเลยที่ ๑ ได้ทำหนังสือสัญญาทราสต์รีซีท ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

๕) เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๐ จำเลยที่ ๑ ได้ขอให้โจทก์ออกเลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อสั่งซื้อสินค้าจาก SLINGMASTER PTE LTD ประเทศสิงคโปร์ จำนวนเงิน ๓๐,๐๑๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา โดยจำเลยที่ ๑ ได้ทำหนังสือสัญญาทราสต์รีซีท ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๐

๒. เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓ จำเลยที่ ๑ - ๔, ๖, ๗, ๘, ๑๑ ได้ยื่นคำแถลงต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง สรุปได้ ดังนี้

บริษัท อุตสาหกรรมไฮเพ็ชอุปรกรณ์ จำกัด จำเลยที่ ๔ และบริษัท อุตสาหกรรมทอสแดนเลสไทย (๒๕๑๖) จำกัด จำเลยที่ ๕ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของตนเองต่อศาลล้มละลายกลาง และศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ แล้ว เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๒ ตามลำดับนั้น การที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจำเลยที่ ๔ ที่ ๕ เป็นกรณีที่ต้องงดการพิจารณาคดีนี้ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) โดยมีมูลหนี้ที่โจทก์ฟ้องจำเลยทุกคนให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ดังนั้น การจะงดพิจารณาคดีหรือจำหน่ายคดีชั่วคราว จึงมีผลถึงจำเลยอื่นด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ (๒) ซึ่งกรณีเช่นนี้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ได้เคยมีคำสั่งให้งดการพิจารณาคดีไว้และให้มีผลถึงจำเลยอื่นๆ ด้วย ตามสำเนารายงานกระบวนการพิจารณา จึงขอศาลโปรดงดการพิจารณาคดีนี้ไว้ทั้งหมดเป็นการชั่วคราว

๓. เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ได้มีรายงานกระบวนการพิจารณา สรุปได้ว่า ให้งดการพิจารณาคดีจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) และให้มีผลถึงจำเลยอื่นๆ ด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ (๒) และให้จำหน่ายคดีไว้ชั่วคราว

๔. เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ได้มีรายงานกระบวนการพิจารณา สรุปได้ว่า ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ได้พิจารณาคำร้องขอให้งดการพิจารณาคดีจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ โดยให้มีผลถึงจำเลยอื่นๆ ด้วยของทนายจำเลยที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๖, ๗, ๘, ๑๑ อีกครั้งหนึ่งแล้ว เห็นว่า การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่แก้ไขใหม่มีผลเฉพาะตัวลูกหนี้เท่านั้น จึงให้ยกเลิกคำสั่งงดการพิจารณาคดีสำหรับจำเลยที่ ๑, ๒, ๓, ๖, ๗, ๘, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑ และให้ยกคดีสำหรับจำเลยที่ ๑, ๒, ๓, ๖, ๗, ๘, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑ ขึ้นพิจารณาใหม่ โดยให้คงคำสั่งงดการพิจารณาคดีและจำหน่ายคดีชั่วคราวเฉพาะจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ไว้ตามเดิม

๕. เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๒, ๓, ๖, ๗ ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยสรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องเห็นว่า ที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งนั้นนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ให้งดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น” ซึ่งมีความหมายอย่างชัดเจนว่า ให้ศาลงดการพิจารณาคดีไว้เฉพาะลูกหนี้ที่ศาลล้มละลายมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ไม่รวมถึงคู่ความร่วมมือของลูกหนี้ดังกล่าวด้วย ผู้ร้องเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ซึ่งมีความหมายว่า คู่ความร่วมมือ ซึ่งต้องรับผิดชอบในมูลหนี้เดียวกันและในคดีเดียวกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอกันในกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่บทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วน of ลูกหนี้ แต่ไม่ได้ให้งดการพิจารณาคดีในส่วน of คู่ความร่วมมือ ย่อมถือไม่ได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวของกฎหมายให้ความเสมอกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้าประกัน

มาตรา ๓๐ วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” ความเป็น “ลูกหนี้” และ “ผู้ค้าประกัน” ถือว่า

เป็นความแตกต่างในเรื่อง “สถานะของบุคคล” เมื่อบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติให้ “งดการพิจารณา” ในส่วนของลูกหนี้ผู้ถูกฟื้นฟูกิจการ แต่ไม่ได้บัญญัติให้ “งดการพิจารณา” ในส่วนของลูกหนี้หรือ “ผู้ค้ำประกัน” ซึ่งเป็นคู่ความร่วมมือกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็น “การเลือกปฏิบัติ” เพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ผู้ถูกฟื้นฟูกิจการได้รับการปฏิบัติโดยการ “งด” การพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่ง “ในสถานะที่เป็นคู่ความร่วมมือ” ในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ไม่ได้รับการปฏิบัติโดยการงดการพิจารณาคดีในทำนองเดียวกัน

เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติของมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ที่จำเลยได้โต้แย้งตามคำร้องฉบับนี้ จึงขอศาลได้โปรดส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัย

๖. ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว ให้พิจารณาเฉพาะข้อกฎหมาย
บทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

๒. พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) มาตรา ๕๐/๔๒

ข้อพิจารณา

๑. ลูกหนี้มีหน้าที่ต่อเจ้าหนี้ก่อนผู้ค้ำประกัน เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ก่อน หากลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้ำประกันจึงมีข้อผูกพันต้องชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๐ เมื่อประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖ และมาตรา ๖๘๘ แสดงว่า ลูกหนี้มีภาระต้องชำระหนี้ก่อนผู้ค้ำประกัน

๒. กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ผ่อนปรนให้ลูกหนี้ยังไม่ต้องชำระหนี้ อาจลดจำนวนหนี้ลง และไถ่ถอนหลักประกันและความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันได้ ตามแผนฟื้นฟูตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๕๐/๔๒

๓. แผนการชำระหนี้มีผลให้เปลี่ยนแปลงสัญญาคู่ยึดเดิม เพราะเปลี่ยนแปลงจำนวนหนี้ กำหนดชำระหนี้ และความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน ดังนั้น จึงไม่ชอบธรรมที่จะให้เจ้าหนี้บังคับให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามสัญญาเดิมในระหว่างที่อยู่ในช่วงการฟื้นฟูกิจการ เพราะจะเกิดปัญหาตามมามากมายที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกัน

๔. การให้ผู้ค้ำประกันมีสิทธิขอต่อสู้อของตัวเอง และลูกหนี้ขึ้นต่อสู้ในศาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ เป็นการให้สิทธิที่เลื่อนลอย เพราะศาลอาจไม่รับฟังก็ได้ ดังในกรณีนี้ เมื่อผู้ค้ำประกันขอให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราว ศาลก็ไม่ฟัง

๕. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลหลายคนยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้รายเดียวกันไซ้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันเหล่านั้นมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน แม้ถึงว่าจะมิได้เข้ารับค้ำประกันรวมกัน”

ดังนั้นผู้ค้ำประกันทุกคน ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมตามกฎหมาย จึงเป็นลูกหนี้ประเภทหนึ่งที่มีฐานะเท่าลูกหนี้ชั้นต้น เพราะต้องชำระหนี้โดยสิ้นเชิงแก่เจ้าหนี้ ฉะนั้นต้องมีสิทธิและหน้าที่เท่าเทียมกัน

๖. การให้ความคุ้มครองแก่ลูกหนี้และลูกหนี้ร่วม (ผู้ค้ำประกันทุกราย) ไม่เสมอภาคกัน และเป็นการเลือกปฏิบัติ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

คำวินิจฉัย

โดยที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๒ ถือว่า ผู้ค้ำประกันหลายคนมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) บัญญัติ “ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง . . . และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย . . .” ในกรณีศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ซึ่งจะกำหนดเวลาชำระ กำหนดจำนวนหนี้ และความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันใหม่ จึงต้องคุ้มครองผู้ค้ำประกันซึ่งมีฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมด้วย การพิจารณาดำเนินคดีต่อผู้ค้ำประกันต่อไปในระหว่างที่งดการพิจารณาคดีของลูกหนี้ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาศักดิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ